

“КАЛЫХАНКІ, ЗАБАЎЛЯНКІ”

Можа, рэч у тым, што народныя забаўлянкі пранізаныя добрай энергетыкай усіх стагоддзяў, праз якія яны да нас дайшлі. Але ёсць у “ладушак” і навукова абгрунтаваная карысць: усе гушкалкі і казыталкі з’яўляюцца не проста рыфмаванкамі, а развіваюць тактыльную адчувальнасць, хуткасць рэакцыі дзіцяці, ягонае пачуццё рытму. Шмат якія з іх суправаджаюцца пастукваннем, пагладжваннем, лёгкай казыткай, інакш кажучы, спалучаюцца з рознымі варыянтамі масажыку. На жаль, хоць тэксты забаўлянак знайсці няцяжка, іншыя складнікі гэтых міні-гульняў у сем’ях, не бласлаўёных наяўнасцю бабуляў, не ўсе памятаюць.

Для маладога таты адкрыццём з’явілася звычайная гульня ў “казу”:

Ішла каза рагатая,

Ішла каза бадатая,

Бадатая-барадатая,

Каго пападу — таго забаду-забаду!...

Указальнымі пальцамі ці ўказальным і сярэднім (“рогі казы”), згарнуўшы астатнія пальцы ў кулак, “ідзеце”, а пасля казычаце (“забаду-забаду”) свайго маленькага.

Няма прасцейшага спосабу развесяліць маленькага чалавечка! Праўда, лёгкая казытка, якую гэтак любяць маленькія, – не самы прыдатны від масажу для дзетак, схільных да пераўзбуджэння. Акрамя таго, сярод дзіцячых неўрапатолагаў існуе меркаванне, што ў гульнях нават са спакойнымі дзецьмі, якія проста не любяць казыткі, яе сапраўды нельга ўжываць. Пагладжваючы живоцік (па стрэлцы гадзінніка), намагайцеся якраз не рабіць казытна: і без таго не ўсім дзецям гэтая працэдура падабаецца, хоць педыятры яе рэкамендуюць, бо, як і выкладванне на жывот, гэта ўзмацняе цягліцы брушнага прэса. А казаць можна штосьці кшталту:

Коцік-коцік-коцік,

цёпленькі живоцік, (пагладжваем далонькай або кончыкамі пальцаў),

кіці-кіці-кіці,

востранькія кіпці (пагладжваем, ”чапляючыся” пазногцямі).

Калі трэба супакоіць няўрымслівае маляня, можна прытуліць і пагладзіць яго са словамі:

Я Алінку пасаджу,

Добрым вокам пагляджу,

У анёла папрашу,

Каб вялікая расла.

Каб шчаслівая была.

Або яшчэ прасцей:

У аблічча прыгажок,

У галованьку разумок,

У раток гаварок,

А ўсё злое – за парог: тьфу!

Гэтыя вершыкі маюць яшчэ і функцыю суцяшалак – можаце іх прыгадаць, калі дзіцятка пабіла каленку.

Усім вядомая “Сарока-варона” таксама не проста рыфмаванка. Падчас гульні ў яе стымулююцца рэцэптары на далоньках і кончыках пальцаў, што спрыяе развіццю мовы дзіцяці:

Усім вядомая “Сарока-варона” таксама не проста рыфмаванка. Падчас гульні ў яе стымулююцца рэцэптары на далоньках і кончыках пальцаў, што спрыяе развіццю мовы дзіцяці:

Сарока-варона кашу варыла (водзім указальным пальчыкам адной рукі маленькага па далоньцы другой рукі кругавымі рухамі),

дзетак карміла,

гэтаму – дала,

гэтаму – дала,

гэтаму – дала,

гэтаму – дала (перабіраем усе пальчыкі, пагладжваючы падушачкі),

а гэтаму (мезенчык)– не дала.

Ты самы малы,

вады не насіў,

дроў не калоў,

круп не малоў.

Бяжы да крыніцы,

прынясі вадзіцы,

усім нам напіцца –

тады дам табе кашы.

Тут пень, тут калода, (“топчамся” падушачкамі нашых пальцаў на запясці),

тут мох, тут балота, (“узбягаем” да локцевага сугібу),

а тутака крыніца (“топчамся” каля падпашка, падымаемся да ключыцы)

сцюдзёна вадзіца

пацякла-пацякла-пацякла!(паказваем, як пацякла, збягаючы пальчыкамі

зверху ўніз па грудзях на живоцік дзіцяці; або – ізноў-такі ў выпадку з

еспакойнымі дзецьмі – пагладжваем).

У іншым варыянце “сарокі-вароны” найбольшым гультаём мянуецца вялікі палец (“ты самы вялікі, самы лянiвы”), што пасля ўшчуванняў (падчас якіх яго пагладжваюць ці расціраюць) таксама “выпраўляецца”.

Масаж ступачкоў – адна з найвялікшых прыемнасцяў. Акрамя таго, на падэшвах маленькіх ножак знаходзяцца зоны, адказныя за ўсе ўнутраныя органы, так што, стымулюючы гэтыя рэцэптары, мы паляпшаем агульнае здароўе дзіцяці. Лёгенька пастукваць падушачкамі пальцаў па маленькай ножцы можна, напрыклад, пад гэткую забаўлянку:

Кую-кую ножку,

Паеду ў дарожку,

Куплю чаравічкі,

Малы, невялічкі,

Кую, кую другую,

Паеду ў даўгую.

Дарожка –даўгая (расцягнуўшы рукі, можна паказаць, якая даўгая дарожка),

А ножка – малая (моцна абхапіце ступачок дзіцяці абедзвюма далонямі).

Будзьце ўважлівыя – у некаторых малятак скура на ножках нагэтулькі адчувальная, што нават акуратны дотык яе раздражняе або ўспрымаецца як непрыемная казытка. Тады лепш масаваць ножку праз шкарпэтку

Як мы ўжо пасадзілі дзіцятка на калені, давайце, прыгожа кажучы, зоймемся трэніроўкай вестыбулярнага апарата, то бок пагушкаем. Гушкаючы дзіця на адным ці абодвух каленках, можна прымаўляць:

Чук-чук-чук,

Налавіў дзед шчук,

А бабуля плотак

Ды пазвала цётка:

Цётка справа (пасадзіце маленькага на правае калена),

Цётка злева (перасуньце на левае),

А Стась пасярэдзінцы (расуньце каленкі і, трымаючы дзіця на руках, апусціце амаль да падлогі. А можна проста моцна прытуліць).

Дзецям вельмі падабаецца і гэткая гушкалка, у якой першыя дзве часткі можна паўтарыць некалькі разоў, каб пераход да трэцяй быў нечаканы:

Гойда-гойда-гайдামаш,

ехаў дзядзька на кірмаш (павольна падымаецца і апускаецца каленкі: цяжкі воз),

На кірмашы, на кірмашы (нахіляецца калені злёгка то ўправа, то ўлева: стаіць мужык, прадае тавар),

З кірмашу, з кірмашу, з кірмашу! (ізноўку гушкаецца ўверх-уніз, але вельмі энергічна і хутка: воз пусты бразгаціць па дарозе, усё прадалі)!

Забаўляйце дзетак часцей.